چگونه توانستم از طریق یادگیری مشارکتی کیفیت یادگیری زبان عربی را ارتقاء دهم؟

عاطفه رحمانی

مدرس هنرستان کوثر شهرستان تاکستان

چکیده

الگوهای برتر تدریس عربی موضوعی است که در رابطه با آن پژوهش های زیادی نگارش می شود. همچنین در رابطه با موضوع یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی و بررسی روابط و تاثیرات آنها بر روی هم نیز جای بسی تامل است. پژوهش گران در رشته عربی همواره بررسی های علمی و پژوهشی خود را در این رابطه در معرض مخاطبین این رشته قرار داده اند. در اقدام پژوهی حاضر تلاش شده است که این موضوع بیشتر و دقیق تر بسط داده شود. تدریس مخصوصا در مباحث عربی بخشی از آموزش است و به آن قسمت از فعالیتهای آموزشی که باحضور معلم درکلاس درس اتفاق می افتد اطلاق می شود. فرآیند تدریس تابع فرهنگ تدریس است. ازاین رو، توالی تدریس درکشورهای مختلف فرق میکند.منظور از آموزش، فرآیند دوسویه یاددهی یادگیری اطلاعات، مهارت ها و نگرشهای مثبت درباره موضوعی است که متناسب باگروه سنی خاص ودرشرایط زمانی معین به اجرا درآمده است. وظیفه ی معلمان درفرآیند تدریس بالاخص در رشته عربی تنها انتقال واقعیت های علمی به دانش آموزان نیست بلکه باید موقعیت وشرایط مطلوب یادگیری رافراهم نمایند وچگونه اندیشیدن وچگونه آموختن را به دانش آموزان بیاموزند. یادگیری فعال هر روش تدریسی راشامل می شود که دانش آموزان را درفرآیند یادگیری درگیر می سازد. روشهای تدریس فعال عربی به روشهایی اشاره دارد که بتواند فعالیت های دانش آموزان را در این مبحث تقویت و یادگیری را به یک جریان دوسویه تبدیل نماید. مثل بحث گروهی، ایفای نقش حل مساله و... نتایج استفاده ازاین روش ها هم از سوی دانش آموزان و اولیای آن ها وهم ازسوی راهبر آموزشی و تربیتی بازخورد مثبتی داشته است که این امر نیز نشان دهنده ی اثرگذاری روش های مذکور است. بنده در سال تحصیلی اخیر در حال خدمت به دانش آموزان هستم. در این اقدام پژوهی بنده با توجه به شرایط و وضع موجود به مسئله مورد بحث پرداخته و سعی نمودم بوسیله راهکارهای خلاقانه و دانش آموز محور پژوهش عملی خود را پیش ببرم. یافته های اقدام پژوهی نشان می دهد که فاکتور های مورد بحث ارتباط عمیق و غیر قابل اجتنابی با هم دارند و رابطه معنا داری بین داده های پژوهش وجود دارد. با توجه به نتایج به دست آمده می توان گفت نظرات پژوهشگران رشته عربی پیرامون مقوله های ارائه شده در این رابطه کاملا صحیح و مبتنی بر واقعیت است. از این رو پیشنهاد می شود مباحث الگوهای برتر تدریس عربی و یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی در مراکز آموزش عالی و تحصیلات تکمیلی مطرح گردد. و نتایج تحقیقات به صورت پروپوزال های نظری ارائه گردد.

کلید واژه : دانش آموزان ، روش تدریس فعال ، عربی ، یادگیری

مقدمه

پژوهشگران و محققین برتر در رشته عربی در طول سالیان متوالی سعی بر این داشته اند که مطالعات گسترده ای بر روی الگوهای برتر تدریس عربی و زیر مجموعه های پژوهشی آن داشته باشند . به طور قطع به یقین باید گفت که موضوع الگوهای برتر تدریس عربی و پرداختن و وجوه مختلف و جنبه های گوناگون تحقیقاتی در این رابطه می تواند راهگشای دقیقی در رابطه با علم آموزان عرصه عربی باشد.

به جرئت می توان گفت که پرداختن به موضوع الگوهای برتر تدریس عربی یکی از اساسی ترین مسائلی است که می توان درعربی به آن پرداخت و همچنین در این رابطه موضوع مهمی که جای بحث دارد موضوع یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی است. پرداختن به این موضوع می تواند راهبرد های آموزشی غیر قابل وصفی را در اختیار پژوهشگران قرار دهد.

از آنجایی که یکی از مهمترین مشکلات و مسائل نظام آموزشی کشور عدم به کارگیری روش های نوین و فعال تدریس در آموزش و کم توجهی به رویکردهای فعال یاددهی و یادگیری است. ازاین رو معلمان باید با روش های نوین تدریس آشنا شده و آنها را در موقعیت های مناسب به کار برند . تربیت افراد شایسته تنها در سایه استفاده از روش های های معقول و شایسته امکان پذیر است. یکی از عناصر مهم برنامه های درسی و طراحی آموزشی، انتخاب و اجرای روش های مناسب تدریس است. شاید بتوان گفت که این عناصر در همه الگوهای طراحی آموزشی جایگاه ویژه ای دارند. زیرا محتوا، رسانه ها،ارزشیابی و کلیه مراحل تدریس درجایجای روش والگوی تدریس قرار می گیرند. و ما را به همه اهداف می رسانند. از آنجایی که یادگیری موثر، تنها کسب و ذخیره سازی اطلاعات و دانش ها نیست بلکه یادگیری موثر و کارآمد تقویت و گسترش مهارت های ذهنی، فیزیکی و طرز تفکر می باشد لذا استفاده از روش های نوین تدریس در مقایسه با روش های سنتی در تقویت این مهارت ها کارآمدتر است.(زارع بیدکی،۳۹۸۱)

یکی از مهمترین مسائل پیرامون الگوهای برتر تدریس عربی موضوع یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی است که می تواند نقش تعیین کننده ای را در رابطه با نتایج پژوهش های پژوهشگران عربی ایفا نماید. پژوهش گران عربی بر این باورند که در رابطه با الگوهای برتر تدریس عربی می توان پژوهش های علمی و مسائل پرمغز و پر محتوایی را ارائه نمود که یکی از مهمترین این وجوه قابل پژوهش عربی است.

در روش تدریس فعال سعی بر این است که دانش آموز خود در کسب مفهوم سهیم باشد واز طرق مختلف به فعالیت های ذهنی، علمی، فردی و گروهی وادار گردد، به عبارت دیگر، محتوا روی درگیر شدن دانش آموزان در کسب تجارب یادگیری تاکید داشته وآنان را فعال می سازد.(عزیزی وهمکاران، ۳۹۹۱).

همانگونه که واقفیم در رشته عربی فاکتور ها و محور های پژوهشی بی شماری وجود دارد که پرداختن به هر کدام از آن موارد می تواند یک سری از مشکلات اساسی را از نظام آموزشی و پرورشی کشور ما برطرف نموده و مرتفع سازد. چرا که متاسفانه در کشور ما از کمبود منابع مطالعاتی رنج می بریم و خصوصا درعربی هنوز خیلی مانده است که به نقطه قابل اعتماد و امیدوار کننده ای برسیم. بنا براین نیاز است که در این رابطه در رشته عربی تحقیقات و پژوهش های قابل قبولی صورت گیرد.

آموزش در ایران با استفاده از روش های سنتی و به گونه معمول سخنرانی انجام می شود و رویکرد معلم محوری و دانش محوری بر آن حاکم است روش تدریس سنتی به جای پرورش ظهور خلاقیت سبب نابودی و حذف آن می گردد(بهرنگی و نصیری،۳۹۵۱).

بیان مسئله

آمار ها نشان می دهد موضوع الگوهای برتر تدریس عربی یکی از اساسی ترین موضوعاتی است که جای بحث دارد و نقش تعیین کنندهای در نظرات اندیشمندان و پژوهشگران رشته عربی دارد. آنچه حائز اهمیت است پرداختن به موضوع الگوهای برتر تدریس عربی و همچنین موضوعاتی چون یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی می تواند افق های تازه ای را در عرضه عربی در پیش روی اندیشمندان باز کند.بنا بر این نیاز است که به موضوع الگوهای برتر تدریس عربی و یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی به صورت گسترده تری پرداخته شود و این موضوع به مسائل پیش رو و چشم انداز های پژوهشی آتی بسط داده شود. اقدام پژوهی در زمره روش های تحقیق توصیفی است. هدف این دسته از پژوهش های آموزشی، توصیف شرایط یا پدیده های مربوط به نظام آموزشی می باشد. با استفاده از اقدام پژوهی می توان موقعیت های مربوط به اقدام ها و عملیات آموزشی را مشخص کرد و در بهبود آن کوشید.

بدون تردید یکی از اهداف و وظایف آموزش وپرورش آماده کردن دانش آموزان برای پذیرفتن ودرک تحولات علمی دنیای آینده است با وجود این مهم ترین هدف آن شکوفا کردن کامل دانش آموزان و پرورش ارزش های متعالی است . برآوردن این نیاز که چندان آسان نیست ، مستلزم گسترش آموزش وپرورش و به کار گیری شیوه هایی

است که بر یافته های علمی ،عقلی، و اصولی مبتنی باشد تا افراد متخصص مورد نیاز جامعه راتربیت کند . آینده هر جامعه ای به کیفیت و کارایی آموزش وپرورش آن جامعه بستگی دارد و بازدهی نظام آموزش وپرورش هر کشور به شناخت عوامل موثر در کیفیت تدریس و استفاده از شیوه های نوین تدریس وابسته است (عباسی،۶۱۲۰) .

بحث یادگیری فعال و یادگیرندگان فعال امروزه در مباحث تربیتی جایگاه ویژه ای دارد یادگیری فعال پایدارترین نوع یادگیری است که دانش آموز بیش از یادهنده در فرایند یادگیری سهم دارد. در سال های اخیر از این دیدگاه حمایت شده است که دانش ساخته شده توسط دانش آموزان سودمند بوده وقابل انتقال به سایر موقعیت ها ی یادگیری می باشد(فتحی و همکاران ،۳۹۳۱) .

یادگیری مشارکتی مستلزم مشارک فعال و مستقیم دانش آموزان است . همانند کوهنوردان، دانش آموزان زمانی به قله میرسند که جزئی از تیم مشارکتی باشند. در این محیط دانش آموزان از طریق همکاری و مشارکت در قالب گروه ها به یادگیری می رسند و در قبال یادگیری دیگران احساس مسئولیت می نمایند. زمانی که همکلاسیانشان نیاز به کمک دا شته با شند، به کمک آنها می شتابند و موفقیت دیگران موفقیت آنها و شکست دیگران شکست آنها محسوب می شود. این رویکرد موجب یادگیری عمیق تر وخلاقیت و نوآوری بیشتر دانش آموزان می شود.شعار یک کلاس همیاری این است : "یا همه نجات می یابیم، یا همه غرق می شویم" در کلاس همیاری دانش آموزان به جای اینکه معلم را محور اصلی بدانند، به همکلاسی های خود به عنوان مرجع با ارزش و مهم نگاه می کنند.(بهرامی،خسروی راد،۳۹۹۱).

امر تعلیم و تربیت، مشارکت جدّی و همه جانبه را می طلبد که در یک سوی آن اولیا، یعنی نخستین معلمانِ فرزندان در خانه هستند و در سوی دیگر مربیان، یعنی معلمانِ دانش آموزان در آموزشگاه قرار دارند. اولیا و مربیان، همواره در تکوین تعلیم و تربیت فرزندان در تعامل هستند؛ بدین صورت که حاصل تربیت فرزندان در خانواده ها، به عنوان پیش نیاز و خمیرمایه شروع کار معلمان در مدارس است و حاصل کار مربیان در مدارس، تربیت عضوی مفید و آشنا به وظایف برای نهاد خانواده و اجتماع است. این تعامل و داد و ستد خانه و آموزشگاه یا اولیا و مربیان، تعاملی پیوسته و همیشگی است و محصول آن، تربیت نسلی پویا، با نشاط، دانش پژوه و با کفایت است که نقش مؤثری در سازندگی و خودکفایی کشور بر عهده خواهند داشت.

اهمیت موضوع

اگر از فضای یادگیری خارج شویم اهمیت یادگیری مشارکتی بیشتر به چشم می آید جایی که اهمیت این تجارب فراتر از بهبود آموزش، افزایش مهارت و مولد کردن محتواست ،یعنی با این شیوه توانایی مشارکت با دیگران که بنیانی است برای موفقیت ها در آینده، عضوی موفق در کار گروهی درس را با انجام دادن وظایف در قبال دیگران و.....حال تصور کنید که دانش آموز نمی تواند دانشی را که کسب کرده با دیگران به اشتراک بگذارد. یا به خوبی با دیگران در ان زمینه تعامل کندو می توانیم بگوییم دانش او اهمیت چندانی ندارد. زیرا هیچ چیز مهم تر از این نیست که فرد آنچه را که یاد گرفته به کار گیرد و اثرات آن را ببیند وآن را بیازماید. شواهد وتحقیقات نشان از آن دارد که بهترین نوع یادگیری زمانی اتفاق می افتد که دانش آموز خودش دست به دریافت آن بزند و آن را کشف کند . زیرا اگر برنامه های آموزشی به صورت ارائه مطلب باشد ، یادگیری سطحی است و زود فراموش می شود . اما هنگامی که مشارکتی اتفاق می افتد از طریق بحث دانش آموزان مجبورند که مشکلی را مطرح و برای ,ن راه حل بیابند. و نتیجه گیری عمیق بوده و بیشتر درذهن می ماند.(واحد آموزش شرک پدیده تبار،۳۹۶۱).

آموزش و تدریس های متکی برروش های فعال خود گامی است در اشاعه و ترویج علم و پرورش انسان های آزاد و آگاه که می تواند در توسعه وفناوری مثمرثمر باشد. در روش تدریس فعال سعی بر این است که دانش آموزخود در کسب مفهوم سهیم باشد و به فعالیت های ذهنی، علمی، فردی و گروهی وادار گردد. به عبارت دیگر محتوا روی درگیرشدن دانش آموزان در کسب تجارب یادگیری تاکید داشته و آنان را فعال می سازد.(گشتاسبی ،۳۹۶۱)

در روش تدریس نوین بیشتر دانش آموزان فعال هستند معلم نقش راهنما را دارد روشهای تدریس نوین که مشارک معلم و دانش آموزان را می طلبد به افزایش توانایی دانش آموزان در فرایند یادگیری توجه دارد باعث پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان می شود(رفتاری ۳۹۷۱)

توصیف وضعیت موجود

اینجانب **عاطفه رحمانی** با **۵** سال سابقه در مدارس غیر دولتی و یکسال سابقه در مدارس دولتی با مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد در سال ۱۴۰۴-۱۴۰۳در حال خدمت به دانش آموزان **پایه دهم مدرسه هنرستان کوثر واقع در تاکستان** هستم. بعد از گذشت چند روزی از نیمسال اول تحصیلی متاسفانه شاهد مشکل و مسئله ای در دانش آموزان شدم. دانش آموزان در مباحث مطرح شده در کلاس مشارکت پایینی داشتند . و در حین گروه بندی های درسی با هم سازگاری درستی نداشتند. سطح انگیزه آنها در پاسخ گویی به مباحث کلاسی قابل

قبول نبود. آنچه را که از بازخورد فعالیت های گروهی و گروه بندی دانش آموزان انتظار می رفت بازخورد نداشت. بنا بر این سطح علمی آنها قابل قبول نبود. بنده در آموزش عربی برای بهبود بخشیدن به سطح علمی دانش آموزان به فعالیت های گروهی دانش آموزان نیاز داشتم. امّآ در این نوع فعالیت ها با یک مشکل اساسی مواجه می شدم. اختلافات و بگو مگوهای درون گروهی که نهایت به گله و شکایت و ناراحتی و تک روی منجر می شد، و نه تنها من را در پیشبرد اهداف آموزشی در آموزش عربی کمک نمی کرد. بلکه بسیاری از اوقات وقت آموزش را نیز هدر می داد و روابط بین فردی دانش آموزان تیره می شد. من چاره ای نداشتم جز اینکه به همان روش های سنّتی و معلّم محور پناه ببرم یا راه حلی برای مشکلات ذکر شده بیابم، پناه بردن به چاره اول را منطقی نمی دانستم و از سویی خود را موظف می دانستم که فرصتی پیش بیاورم تا دانش آموزانم یادگیری مشارکتی را از یک گروه کوچک تمرین کنند.

پس تصمیم گرفتم به دنبال راه حل بوده و این مشکل و مسئله را رفع کنم چرا که اولا فرآیند یادگیری با مشارکت دانش آموزان بطور کامل تحقق می یابد و نشاط پیدا می کند . دوما همین فعالیت های گروهی که منافع مشترکی را برای دانش آموزان دارد می تواند تمرین باشد برای ارتباطات اجتماعی و فعالیت های تعاونی و اشتراکی در آینده.

علاوه بر این «به اعتقاد کارشناسان تعلیم وتربیت،دانش آموزانی که از طریق یادگیری فعال به یادگیری می پردازند نه تنها بهتر فرا می گیرند بلکه از یادگیری لذت بیشتری هم می برند.»(میرجلیلی، ۳۸۳۱، ص۵) و چنانکه می دانیم یکی از مهم ترین شیوه های یادگیری فعال یادگیری گروهی دانش آموزان است.
سوال های زیر می تواند به هر چه دقیق ترشدن موضوع و مسأله تحقیق و مشخص شدن آن کمک کند . در این رابطه با توجه به مسئله مورد نظر سوالاتی مطرح بود که در صورت مثبت بودن پاسخ این سوالات ، انجام اقدام پژوهی ضروری به نظر می رسید.

۱) آیا این موضوع ،مسأله و دغدغه ی من پیرامون یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی است ؟
۲) آیا می توان این موضوع را در مدت کوتاه ،حداکثر سه یا چهار ماه ،بررسی کرده و نتیجه علمی آن را مشاهده کرد
۳) آیا این موضوع ،تغییری در کلاس درس پیرامون یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی ممکن است به وجود آورد؟

یا صرفا یک امر ذهنی و مجرد است ؟

۴) آیا می توان در مورد آن اطلاعات لازم و کافی به دست آورد ؟ چنین تحقیقی امکان پذیر است یا نه ؟

بنابراین با پاسخ به سوالات فوق اقدام پژوهی خود را در این راستا شروع نمودم.

گرد آوری شواهد یک

در این مرحله که مشکل شناسایی شده بود نیازمند جمع آوری اطلاعاتی بودم که بتوانم راه حلی برای مشکل کلاس خود ارائه دهم و هم چنین نیازمند شواهدی بودم که بتوانم بعد از اجرای راه حل یافته شده کارآمدی یا عدم کارآمدی آن را مورد بررسی قرار دهم.لذا سه مرحله ی : ۱- جمع آوری مدارکی دال بر وجود مسئله یا همان شواهد یک

۲- مطالعه ی پیشینه ی تحقیق ۳- مطالعه ی منابعی جهت جمع آوری اطلاعات درمورد موضوع اقدام پژوهی را پشت سر نهادم که به شرح آن می پردازم . با گذشت چند روزی از سال تحصیلی و با مشاهده وضعیت شواهد موجود و همچنین با توجه به تجربیاتی که کسب کرده بودم متوجه شدم که باید دلایل این مشکل را با کمک خود دانش آموزان و اولیا وهمکاران محترم پیدا کنم و تا حد توان این مسئله را حل کنم . چرا که در نظام آموزشی و پرورشی می بایست بدون هیچ کم وکاستی وظایف را انجام دهیم و هر روز جدی تر و سخت گیرتر از قبل باشیم .

جمع آوری اطلاعات برای ارائه ی راه حل ها

۱- مصاحبه:

ابتدا درمورد اهمیت الگوهای برتر تدریس عربی و یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی سوالاتی از دانش آموزان و اولیای آنها پرسیده شد و آنها پاسخ های گوناگونی ارائه دادند که این پاسخ ها را به طور خلاصه یاد داشت کردم. وبا اساتید و مشاورین و همکاران محترم مصاحبه کرده و اطلاعاتی در این زمینه به دست آوردم.پرسشنامه ای که در این اقدام پژوهی استفاده کردم، پرسشنامه ی محقق ساخته بود. این پرسشنامه دارای ۰۱ سؤال ۴ گزینه ای با گزینه های **زیاد، متوسط، کم ، اصلا** بود. بوسیله این پرسشنامه اولا میزان رضایت دانش آموز از روابط بین اعضای گروه را می سنجد (سؤال های ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵) دوما میزان رضایت دانش آموز از فعالیت های گروهی را مورد سنجش قرار می دهد (سؤال های ۶، ۷، ۸، ۹ و ۰۱).

پایایی پرسشنامه

پایایی عبارت است از اعتماد یک آزمون به درجه ثبات و قابلیت تکرار و پیش بینی و دقت آزمون. جهت پایایی ابزار (پرسشنامه) مورد استفاده در این اقدام پژوهی، آن را دوبار با فاصله یک هفته اجرا نمودم که هر دو بار نتیجه گیری به هم نزدیک بود.

روایی پرسشنامه

مقصود از روایی یک آزمون، مناسب بودن، با معنا بودن و مفید بودن استنباط های خاصی است که از روی نمره آزمون به عمل می آید به عبارتی روایی به معنی آن است که آیا این آزمون آن چه را که در نظر است، می سنجد یا نه؟ جهت روایی ابزار (پرسشنامه) این پژوهش، بعد از طرح سؤالات، آن را حضور دو تن از اساتید دانشگاه ارائه نمودم و نظرات و اصلاحات ایشان را اعمال کردم.

سؤالات پرسشنامه و نتایج به دست آمده

سؤالات پرسشنامه عبارت بودند از:

۱	درک متقابل بین اعضای گروه شما چه میزان است؟
۲	در انجام فعالیت های گروهی چه مقدار توافق بین اعضای گروه شما وجود دارد؟
۳	تقسیم کار در گروه شما تا چه حد عادلانه صورت می گیرد؟
۴	در گروه خود چه میزان به نظر هم دیگر احترام می گذارید؟
۵	اعضای گروه شما چه میزان از پوزش (معذرت) ، خواهش و بخشش به موقع استفاده می کنند؟
۶	از انجام فعالیت های گروهی و مشارکتی در عربی چقدر لذت می برید؟
۷	گروه شما تا چه حد در نظم بخشی و برنامه ریزی برای فعالیت های عربی موفق بوده است؟
۸	فعالیت های گروهی مشارکتی در عربی تا چه حد در صرفه جویی هزینه های مربوط به فعالیت ها مؤثر بوده است؟

۹چگونه توانستم از طریق یادگیری مشارکتی کیفیت یادگیری زبان عربی را ارتقاء دهم؟

۹	فعالیت های گروهی مشارکتی در عربی تا چه حد در سرعت یادگیری شما (صرفه جویی در زمان)مؤثر بوده است؟
۱۰	فعالیت های گروهی مشارکتی در عربی تا چه حد در افزایش نمرات شما مؤثر بوده است؟

نتایج به دست آمده از پرسشنامه فوق در مرحله اول در جدول زیر می باشد:

نتایج آزمون : میزان رضایت از روابط بین اعضای گروه و فعالیت های گروهی

شماره ی سوال	فراوانی گزینه اول (زیاد)	فراوانی گزینه دوم (متوسط)	فراوانی گزینه سوم (کم)	فراوانی گزینه چهارم (اصلا)
۱	۳	۸	۴۱	۳
۲	۸	۸	۸	۴
۳	۵	۶	۱۱	۶
۴	۳	۰۱	۲۱	۳
۵	۶	۰۱	۹	۳
۶	۸	۳	۵۱	۲
۷	۳	۶	۴۱	۵
۸	۹	۸	۱۱	۰
۹	۶	۷	۸	۷
۰۱	۶	۸	۰۱	۴

۲- برگزاری جلسه همکاران

جلسه ای با همکاران برگزار کردیم و در مورد مسئله الگوهای برتر تدریس عربی با همکاران بحث و گفتگو کردیم و نتایج آنها را نیز به صورت یادداشت برداری تدوین نمودم.

۳- طرح پرسش

در این قسمت علاوه بر گفتگویی که در کلاس با دانش آموزان داشتم نظرات دانش آموزان را بطور غیرمستقیم نیز جویا شدم بطوریکه سوالاتی با موضوع مشکلات من و گروهم ارائه دادم و تمام پاسخ ها را بدون استثنا با دقت خواندم. به جز چند نفر بقیه دانش آموزان این پاسخ ها را با صداقت تمام نوشته بودند نکات و نتایجی که قابل توجه بود و درچند پاسخ تکرار شده بود یادداشت و فهرست بندی کردم که خلاصه ای از نتایج این قسمت عبارتنداز :

۱) در گروه تقسیم بندی مسئولیت ها عادلانه نیست.

۲) زمانی که مشکلی پیش می آید همه اهل فکر و راه حل نیستند.

۳) در بعضی موارد اختلاف نظر و اختلاف سلیقه ها آزاردهنده هستند.

۴) بعضی ها در گروه بی جهت از دوستان صمیمی خود طرفداری می کنند.

۵) بقیه اعضا در فعالیت مشارکت نمی کنند اّمّا معلّم متوجّه نمی شود و آن ها نیز مثل بقیه نمره می گیرند.

۶ (بعضی از اعضا به نظر بقیّه اهمیت نمی دهند و کار بقیه را قبول ندارند. با توجه به پاسخ هایی که دانش آموزان و اولیاء در پاسخ به سوالات در رابطه با الگوهای برتر تدریس عربی داده بودند لازم دانستم که اطلاعاتی را در این زمینه از اولیا بدست آوردم.

٤- مطالعه

پیرامون الگوهای برتر تدریس عربی مطالعه ی کتابها، مجلات و تحقیقاتی که در این زمینه کار شده بود نیز، راه حل هایی یافت شد.

٥- مشاهده

در رابطه با الگوهای برتر تدریس عربی یکسری از اطلاعات را با مشاهده مکرری که در جلسات و....داشتم به دست آوردم و از این طریق صحت نظر های ایشان در رابطه با پاسخ سوالات تأیید گردید.پس از بررسی اطلاعاتی که از طریق مصاحبه و طرح پرسش و مطالعه و مشاهده و نظریه های همکاران سایر مدارس و مشاوران امر به دست امد اطلاعات حاصل از این فرایند مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و مواردی که باید در این زمینه تغییر و اصلاح

یابد معین شد. بعد از آنکه گروه ها مشغول انجام فعالیتی می شدند من در رفتار و شیوه ی همکاری اعضا دقیق بودم و معمولا آنچه را که مشاهده می کردم بعد از پایان کلاس به طور اختصار یادداشت می کردم. نتیجه ای که از این مشاهدات گرفتم عبارت بود از :

الف) بسیار بارز است که دانش آموزان در کارهای گروهی همیشه دچار مشکل می شوند، هر کس کار و نظر خود را مهم و محق می داند و می خواهد کار را به سلیقه ی خود پیش ببرد.

ب) در برابر هم صبور نیستند و مدام گله و شکایت است که پیش من می آورند. برخی از دانش آموزان را در گروه های مختلف چند بار جابجا کردم اما گویی مشکلات را با خود به گروه های دیگر منتقل می کنند.

پ(بسیار پیش می آید که از هم قهر کنند و در نتیجه فعالیت ها پیش رفتی ندارند و کار همه ی اعضا لنگ می ماند و زمان کلاس بسیار هدر می رود. گاه ناچار می شوم فعالیت های گروهی را متوقف کنم و به همان روش های فردی پناه ببرم.

ت) از دو مورد بسیار شکایت دارند:

اولا) عده ای از دانش آموزان کم کاری می کنند یا توانایی کمتری در انجام فعالیت ها دارند و یا سرعت عملشان کم بوده و نمی توانند خود را با بقیه گروه هماهنگ کنند و این موجب ناراحتی بقیه اعضاء است.

دوما) در هر گروه افرادی هستند که سعی دارند کارها را به تنهایی برعهده بگیرند و همه چیز را آماده کنند و بقیه را قبول ندارند واز این رو اجازه نمی دهند بقیه اعضا در فعالیت ها سهیم باشند و موجب ناراحتی بقیه افراد گروهی می شوند.

ث) سرگروه شدن امتیاز مهمی از نظر دانش آموزان است و بر سر آن مجادله دارند، از این رو معمولا در برابر سرگروه خود موضع میگیرند و با وی همکاری نمی کنند، گاه او را موظف می دانند که وظایف بقیه اعضا را نیز انجام دهد.

یافته های پژوهش

تدریس بخشی از آموزش است و به آن قسمت از فعالیتهای آموزشی که با حضور معلم در کلاس درس اتفاق می افتد اطلاق می شود.

بنابراین به فعالیت های پراکنده ویک جانبه معلم که ممکن است تغییری هم در دانش آموزان ایجادکند، تدریس گفته نمی شود. در یک تقسیم بندی کلی الگوهای تدریس رابه دو دسته الگوی مکانیستیک والگوی ارگانیستیک تقسیم کرده اند . الگوی مکانیستیک یک الگوی بسیار قدیمی است . در این الگو معلم مرکز و نقطه اتکاء دانش آموزان است و همیشه به عنوان دریایی از معلومات در برابر آنان ظاهر می شود . به همین دلیل عده ای این الگو را الگوی معلم مداری نامیده اند .

از ویژگیهای بارز یادگیری در این الگو ، این است که دانش آموزان مطالب را می آموزند و زود هم فراموش می کنند ، زیرا برای آنها و معلم شان هدفی جز گذراندن امتحان هدف دیگری وجود ندارد . فرایند تدریس تابع فرهنگ تدریس است.از این رو، توالی تدریس در کشور های مختلف فرق میکند. مدرسه ،کلاس و مبلمان آن و هم چنین نیروی انسانی خبره از عناصر مهم آموزش هستند.موانع متعددی بر سر راه استفاده از روش های آموزش فعال در ایران وجود دارد. اکثر موانع موجود معلول سیاست گذاری های اشتباه وزارت آموزش و پرورش هستند. در روش تدریس فعال پویایی کلاس و تنوع روش های استفاده شده در تدریس بازخورد را افزایش می دهند.(عبدالهی، ۳۹۶۱) .

دستیابی به اهداف برنامه ی درسی امکان پذیر نیست؛ لذا معلمان برای تدریس موثر در کلاس درس ، به درکی فزاینده از یادگیری و شیوه ی وقوع آن نیاز دارند، چراکه یادگیری اساس رفتار افراد را تشکیل می دهد. این درک شامل دانش مربوط به نظریه های یادگیری و کاربرد آنها در فرایند تدریس می باشد.(حاجی، ۳۹۵۱) .

امروزه هدف از تعلیم و تربیت تنها انتقال میراث فرهنگی و تجارب بشری به نسل جدید نیست، بلکه رسالت نظام های آموزشی را در ایجاد تغییرات مطلوب در نگرش ها،شناخت ها و در نهایت رفتار انسان ها دانسته اند .روشهای تدریس نیز به عنوان یکی از عوامل، به کمک این رسالت آمده است. اهمیت و ثمر بخشی روشهای تدریس و یادگیری بهتر همواره مورد نظر دانشمندان و محققین علوم تربیتی بوده است .تاریخچه مطالعات نشان می دهد روش های تدریس چه در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و چه در ایجاد انگیزه و رضایت خاطر، در پرورش شخصیت و رشد خلاقیت آنان موثر است، وظیفه ی معلمان در فرآیند تدریس تنها انتقال واقعیت های علمی به دانش آموزان نیست بلکه باید موقعیت و شرایط مطلوب یادگیری را فراهم نمایند و چگونه اندیشیدن و چگونه آموختن را به دانش آموزان بیاموزند (رستمی وآهنگی،۳۹۹۱) .

یکی از انگیزه های اجتماعی که رفتار آدمی را تحت تاثیرخود قرار می دهد ، انگیزه پیشرفت است.به اعتقاد روانشناسان ، انگیزش پیشرفت میل و اشتیاق یا تلاش وکوششی است که فرد برای دستیابی به یک هدف یا تسلط

براشیا و یا افراد واندیشه ها و رسیدن به یک معیار متعالی از خود ابراز می دارد. بارها دیده شده دانش آموزانی که ازلحاظ توانایی و استعداد و یادگیری بسیار شبیه هم هستند . درپیشرفت تحصیلی تفاوت های زیادی بایکدیگر دارند (لوین۹۵۸۱) .

انگیزش را عالی ترین شاه راه یادگیری تعریف می داند، بدین معنی ک هر چه انگیزه فرد برای آموختن وتحصیل بیشترباشد، فعالیت وتحمل و رنج و زحمت بیشتری را برای رسیدن به هدف نهایی متحمل خواهدشد (محمودی،۳۹۴۱)

می توان گفت که مشغولیت تحصیلی سازه ای است که برای درک و تبیین افت و شکست تحصیلی مطرح شده و پایه و اساسی برای تلاش های اصلاح گرایانه در حوزه تعلیم و تربیت می باشد. مشغولیت تحصیلی نشان دهنده کیفیت آموزش است و یکی از مفاهیم اساسی در آموزش می باشد و نوعی سرمایه گذاری روانشناختی و تلاش مستقیم برای یادگیری، فهمیدن و تبحر در دانش، مهارت وهنرهایی است که در واقع فعالیتهای تحصیلی برای ارتقاء آنها صورت می گیرند. به عبارت دیگر مشغولیت تحصیلی به مشارکت فعال یادگیرنده در تکالیف و فعالیتهای درسی اشاره دارد و عامل مهمی برای پیش بینی پیشرفت تحصیلی است. بنابراین می توان گفت هنگامی که دانش آموزان فعالانه از طریق افکار، احساسات و اعمال خود در امور یادگیری درگیر می شوند، این امر موفقیت آنها را افزایش داده و از ترک تحصیل آنان جلوگیری می کند (عمادی و فرشچی، ۳۹۴۱).

یادگیری فعال از دهه ۹۸۰۱ مطرح شده و در دهه ۹۹۰۱ مورد توجه جدی قرار گرفته است، و آن نوع یادگیری است که دانش آموزان را از طرق فعالیتها و بحثهای کلاسی در فرایند یادگیری درگیر می سازد و نقطه مقابل گوش دادن منفعالانه به متخصص قرار دارد .

یادگیری فعال هر روش تدریسی را شامل می شود که دانش آموزان را در فرایند یادگیری درگیر می سازد. به عبارت دیگر، یادگیری فعال دانش آموزان را در دو جنبه درگیر می سازد: انجام دادن چیزها و تفکر در مورد چیزهایی که آنها در حال انجام هستند. روشهای تدریس فعال به روش هایی اشاره دارد که بتواند فعالیت های دانش آموزان را تقویت و یادگیری را به یک جریان دو سویه تبدیل نماید.

مانند بحث گروهی، حل مساله، مطالعات موردی، ایفای نقش، نوشتن مقاله، طرح سوال و... . بنابراین دانش آموزان و نیازهای یادگیری آنها در کانون توجه یادگیری فعال قرار دارد. (محمودی و صادقی، ۳۹۷۱) .

پیشینه پژوهش

آنچه حائز اهمیت است این است که الگوهای برتر تدریس عربی و موضوعات مربوط به آن تاثیر قابل ملاحظه ای در مسائل پژوهشی در رشته عربی دارد . مسائلی که در این رابطه مورد بحث است شامل موارد زیادی می باشد که هر یک رابطه مستقیم و معنا داری با قضیه مذکور دارند. در این میان می توان به مقوله یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی اشاره نمود. در واقع مقوله یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی از دیدگاه پژوهشگران موضوع ای غیر قابل اجتناب پیرامون الگوهای برتر تدریس عربی می باشد. باید گفت موضوع یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی این موضوع را ثابت می کند که می توان در رشته عربی افق های تازه ای را بر روی محققین باز کرد.

اگرچه عمده تحقیقات انجام یافته ی مرتبط، به چگونگی رابطه در این مقوله پرداخته اند، اما مطالعات محدودی به بررسی متغیرهای همبسته با آن اختصاص یافته اند که اساس ارائه ی یک رویکرد پیشگیرانه و مداخله ای مؤثر است، به ویژه آنکه شکل پژوهشگری در رابطه با الگوهای برتر تدریس عربی و ماهیت آن در سالهای اخیر تغییر یافته است. اکثر محققان توافق دارند که مبحث الگوهای برتر تدریس عربی و رابطه آن با یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی از مهمترین مسائل مورد انتظار در جامعه پژوهشی است .

یکی از بهترین روشهای پژوهش پیرامون الگوهای برتر تدریس عربی ، استفاده از نظرات پژوهشگران موفق است. با توجه به اینکه مسائل مربوط به الگوهای برتر تدریس عربی ابعاد و جنبه های مختلفی را در بر میگیرد، لذا ارائه ی اطلاعات جامع از فاکتورهای تحقیقاتی مربوط به آن دشوار است.تاکنون در جامعه ما درباره ی موضوع الگوهای برتر تدریس عربی در موسسات آموزش عالی و تأثیر آن بر یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی و عملکرد آن ها بررسی چندانی صورت نگرفته است فقدان ابزار مناسب برای ارزیابی پژوهش های صورت گرفته و استفاده از آن در فعالیت های آموزشی، کنفرانس ها و فراخوان های علمی و آموزشی به شدت به چشم می خورد.

درتحقیقی که اکبری و خدابخشی تبار تحت عنوان روش های نوین تدریس(۳۹۴۱) انجام داده بیان داشته که رسالت تعلیم و تربیت پرورش انسان های پرسشگری است که میخواهند خود را از قید های بی شمار و گوناگون وجودی خود رها ساخته و راه رشد همه جانبه ی خود را هموارتر سازند همه ی ما شاهدیم که شیوه های سنتی آموزش های مدارس نتوانسته است چنین رسالت بزرگی را برآورده سازد دانش آموزان ما در کلاس های خود از روش های بهره می گیرند که پنجاه سال پیش به کار می رفت یکی از مشکلات مهم و اساسی در نظام آموزش و پرورش خصوصا در کشور ما به کار نگرفتن رو های نوین تدریس در آموزش است.به همین سبب کیفیت آموزشی

از سطح مطلوب برخوردار نیست و دانش آموزان علاقه زیادی به تحصیل نشان نمی دهند و از کلاس ها دوری می کنند .

درتحقیقی که حسینی اصل تحت عنوان استفاده از روش های نوین تدریس در کلاس درس(۳۹۵۱) انجام داده بیان داشته که یکی از مشکلات مهم و اساسی در نظام آموزش و پرورش خصوصا در کشور ما به کار نگرفتن روشهای تدریس نوین در آموزش است به همین سبب کیفیت آموزشی از سطح مطلوب برخوردار نیست و دانش آموزان علاقه زیادی به تحصیل نشان نمی دهد یکی از دلایل آن عدم آشنایی معلمان به روش های نوین تدریس است و پیشرفت روزافزون علم و تحقیقات گوناگون در حیطه های مختلف حاکی از آن است که اطلاعات بشر روز به روز افزایش می یابد و مطالب جدیدی به دست می آید امروزه بشر ناچار به استفاده از یافته های جدید است معلم باید با روش های مختلف تدریس آشنا باشد و باید بداند در کدامین موقعیت آموزشی از کدامین روش استفاده نماید.
درتحقیقی که شیخی(۳۹۸۱) تحت عنوان رابطه صورت پذیری شخصیت دانش آموزان و روش های نوین در تدریس انجام داده بیان داشته که که:پس از خانواده ، مدرسه نقش بسیار مهمی در زندگی اجتماعی کودک و نوجوان بر عهده دارد و از عوامل مهم تربیتی و سازنده معیارها و ارزشهای ذهنی و تفکر و راه و روش کودکان و نوجوانان در جامعه به شمار میرود، زیرا دانش آموز بیشتر اوقات زنده و فعال خود را در مدرسه میگذراند.

درتحقیقی که مهدی زاده(۳۹۶۱) تحت عنوان روش های جدید و نوین تدریس وتاثیر آن بر یادگیری انجام داده بیان داشته که مقایسه ی میانگین نمرات پس آزمون بین دانش آموزان دو مدرسه با آزمون تی، نشان داد که بین کاربرد شیوه های نوین تدریس با عملکرد یادگیری، ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد.

درتحقیقی که فرهاد زاده(۳۹۴۱) تحت عنوان الگوها وروش های تدریس نوین درآموزش انجام داده بیان داشته که تربیت افراد شایسته تنها در سایه روش های معقول و شایسته امکان پذیر است. تحلیل الگوها و روشهای تدریس حاکم بر مدارس و عملکرد آنها می تواند راه گشای بسیارمناسبی برای معلم در امر تدریس باشد .یکی از عناصر مهم برنامه های درسی و طراحی آموزشی، انتخاب و اجرای روش مناسب تدریس است.

درتحقیقی که حسینی (۳۹۷۱). تحت عنوان بررسی تاثیر روش های نوین تدریس درکیفیت بخشی به مسائل آموزش وپرورش انجام داده بیان داشته که بین به کارگیری روش های نوین تدریس وکیفیت بخشی به مسایل آموزشی وپرورشی از دیدگاه معلمان رابطه ی معنی داری وجود دارد.این بدان معنا است که روش های نوین تدریس بر کیفیت بخشی به مسایل آموزش و پرورش تاثیر گذار است.

بسیاری از تحقیقاتی که در موسسات آموزش عالی صورت گرفته است بیشتر در مورد یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی و به صورت تئوری متمرکز است. اگر هر یک از راهبردهای اجرائی شده به طور کامل انجام نشود، شاید دیگر زمان آن رسیده باشد که به دنبال شناخت راهکارها و هم چنین احتمالات جدیدتری برای مشخص کردن مسائل پژوهشی مربوط باشیم. با وجود اینکه مطالعات کمی و کیفی متعددی در مورد الگوهای برتر تدریس عربی وجود دارد اما بیشتر پژوهش ها در این زمینه کمی بوده است و در آن ها به موضوعات فرآیند یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی که به عنوان یک فاکتور اصلی در الگوهای برتر تدریس عربی مطرح می باشد توجه نشده است.با توجه به اثرات پژوهش علمی پیرامون مسائل الگوهای برتر تدریس عربی و یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی لازم و ضروری بود تا در جهت روشن شدن چگونگی بررسی این موضوع پژوهش هایی انجام شود. با توجه به عدم پژوهشهای کافی در زمینه الگوهای برتر تدریس عربی و نیز جدید بودن اجرای این پژوهش در جامعه مورد مطالعه، پژوهش حاضر با هدف مذکور اجرا گردید.

تجزیه و تحلیل داده ها

در رابطه با مشکل حاضر و حل مسائل و چالش های مربوطه باید خاطر نشان نمود که این عرصه ای است که بایدخلاقیت و شایستگی هارا نشان بدهیم و معیار ارزیابی باید همین باشد و روشهایی پیدا کنیم که مطمئن باشیم این کار به درستی انجام میگیرد . امروز زمان اثبات شایستگی است و باید واکنش سریع و سنجیده به شرایط داشته باشیم و باید نشان بدهیم که میتوانیم در شرایط متفاوت تعادل برقرار میکنیم و کار آموزش را به دقت انجام میدهیم

راه حل های پیشنهادی :

مشارکت در گروه های یادگیری پنجرهای به ذهن دانش آموزان است. نظرها و ایده های دانش آموزان که معمولا پنهان میماند، بیان نمیشود و فرصتی برای بازنمایی ندارد، حین فعالیت مشارکتی و در جمع همسالانشان آشکار میشود. واکنش ها و رفتارها و اظهار نظرهای آنها را میتوان حین کار و فعالیتشان در گروه و تعامل با دیگر دانش آموزان بازشناخت. دقیق شدن بر گفتوگوهای آنها درباره کار گروهی یا مسائل درسی این مزیت را دارد که بدون سؤال کردن میتوان میزان درک مطلب و نقاط ضعف و قوت آنها را دریافت.

افزون بر این، گروههای یادگیری مشارکتی پنجره ای به سوی مهارت های ارتباطی و اجتماعی دانش آموزان است. این مهارتها معمولا در کلاس هایی که به شیوه غیر مشارکتی اداره میشود، فرصت کمتری برای بروز یا ارزیابی

دارند. فرآیند کار مشارکتی این امکان را برای تسهیل گر فراهم می آورد که مهارتهای ارتباطی دانش آموزان را عمیقا درک کند، نقاط ضعف و قوت را بشناسد و برای رفع کمبودها و تقویت مهارتهایی که دانشآموزان توانایی کمتری در آنها دارند برنامهریزی کند.به نظر پین و ویتاکر گروه ها (بویژه گروه های دانش آموزی) در حین رشد و توسعه مراحل زیر را پشت سر می گذارند:

در مرحله اول اعضا سعی می کنند تا رفتارهای پسندیده و ناپسند را در گروه کشف نمایند. در این مرحله افراد منتظرند سایرین شروع کننده باشند تا اینکه در نهایت فردی جرأت پیدا کرده با معرفی خود، گروه را برای توجه دادن به وظایفش آگاه کند. سؤالاتی که اعضاء بطور انفرادی در مورد آن فکر می کنند عبارتند از : هدف ما چیست؟ چگونه این فعالیت ها را انجام خواهیم داد؟ قوانین چه هستند؟ نقش من چیست؟ تصور اعضای گروه نسبت به من چیست؟ برای تحت تأثیر قرار دادن گروه چه می توانم بکنم؟ ممکن است برخی پاسخ ها مشابه و برخی متفاوت باشد. در هر حال اعضا باید مراقب باشند که از موضوع اصلی بحث خارج نشوند و سعی کنند از بحث کردن پیرامون موضوعات پیچیده یا خصوصی زندگی خود اجتناب کنند.در مرحله دوم افراد سعی می کنند برای خود درگروه جایگاهی پیدا کنند در این مرحله وقت و انرژی گروه صرف تحقق اهداف نمی شود بلکه بحث ها به سوی انتقاد کردن از رهبر گروه، زیر سؤال بردن ساختار، اهداف و قوانین گروه می شود، نوعی رقابت میان اعضا به چشم می خورد و کارگروهی کمتر دیده می شود. برخی از اعضا به خاطر خصومت های موجود در گروه احساس ناراحتی می کنند، تنش به حداکثر می رسد و ممکن است برخی از اعضا به امید دستیابی به وجود روابط گروهی بهتر، به فکر تغییر گروه بیفتند. بنابراین ایفای نقش حفاظتی در این مرحله اهمیت ویژه ای دارد.از آنجایی که در کلاس درس تمام گروه ها در حال طی کردن این مرحله هستند، گروه موفق گروهی است که اجازه ندهد این دوره بسیار طولانی شود زیرا در این صورت بازده گروه پایین می آید.در مرحله سوم به تدریج احساس تعلق به گروه در میان اعضا تقویت می شود و هویت گروهی شکل می گیرد. اعضا احساس می کنند هدف مشترکی دارند که برای رسیدن به آن همه باید به طور مؤثر با یکدیگر کار کنند.بنابراین گروه به این نتیجه می رسد که باید نقش هر یک از اعضا را تعیین نماید.در مرحله چهارم روحیه گروهی، صداقت، احساس مسئولیت و وفاداری گروه به میزان قابل توجهی افزایش یافته و کارها براساس مهارت و توانایی بین اعضا تقسیم می شود.هر عضو حتی اگر با دیدگاه سایرین موافق نباشد فردیت آن ها را به رسمیت می شناسد و به آنها احترام می گذارد. همچنان که گروه به اهداف خود می رسد کامل تر و رشد یافته تر گردیده و مشخصه های دیگرش نظیر کاهش اختلافات ،تصمیم گیری مشارکتی، مشخص شدن نقش ها آشکار می شود. در این مرحله گروه تحولات ایجاد شده را نیز مورد ارزیابی قرار می دهد. به نظر پین و ویتاکر تمامی گروه ها مراحل تحولی را پشتسر می گذارند و تعجیل در حرکت از یک مرحله به مرحله دیگر

وضع را بدتر نموده و مانع شکل گیری طبیعی گروه می گردد. گاهی اوقات تعجیل ها با این تصور انجام می شود که تا گروه شوک روانی را تجربه نکند به مرحله بعدی صعود نمی کند، عموما گذر از مرحله یک به مرحله دو کمی زمان براست و برای انتقال از مرحله دو به سه قدرت گوش دادن و اشتیاق نشان دادن اعضا گروه به اختلافات موجود در گروه اهمیت خاصی دارد.» (میرجلیلی، ۳۸۳۱، ص۳۷)

«هیرست و اسلاویک معتقدند که یک گروه مشارکتی بین ۵-۲ نفر عضو دارد که برای رسیدن به یک هدف مشترک با یکدیگر کار می کنند. به اعتقاد آن ها گروه های مشارکتی با گروه های نوعی کلاس تفاوت دارند:

۱) در گروه های نوعی کلاس ، معلم رهبر را انتخاب می کند اما در گروه های مشارکتی همه دانش آموزان به نوعی رهبر و مسئول هستند.

۲) گروه های نوعی کلاس از نظر ماهیت همگون هستند اما در گروه های مشارکتی اعضا به طور تصادفی انتخاب می شوند و یا اینکه براساس جنسیت، توانایی، سلیقه، رفتار و غیره به وسیله معلم انتخاب می شوند. لذا گروه های مشارکتی گروه های ناهمگونی هستند.

۳) در گروه های نوعی کلاس، اعضا براساس عملکرد فردی پاداش می گیرند، در گروه های مشارکتی اگر پاداش هم در کار باشد به گروه تعلق می گیرد.

۴) در گروه های نوعی کلاس، مهارت های اجتماعی جهت کار کردن دانش آموزان با یکدیگر آموزش داده می شود. اما در گروه های مشارکتی مهارت های اجتماعی تعریف گردیده و پس از بحث و مشاهده به مرحله اجرا گذاشته می شوند.

۵) در گروه های نوعی کلاس معلم برای حل مشکلات، هشدار به دانش آموزان و یادآوری به آنها، کارگروهی را متوقف می کند. اما در گروه های مشارکتی معلم گروه را به حل مشکل ترغیب می کند و دخالت خود را به حداقل می رساند.

۶) در گروه های نوعی کلاس، اولویت اصلی انجام و اتمام کار است. اما در گروه های مشارکتی علاوه بر انجام کار مشارکت همه اعضا و رشد مهارت های آنان مورد توجه است.

درخصوص توجیه نظری مشارکت دادن دانش آموزان در تدریس می توان به انواع محیط های یادگیری و مقایسه آن ها با یکدیگر و میزان اثربخشی آن ها در فرآیند یاددهی – یادگیری کلاس درس اشاره نمود. انواع محیط های یادگیری را در یک تقسیم بندی کلی به سه دسته تقسیم نموده اند:

الف) محیط رقابتی : این محیط، محیطی است که در آن هر دانش آموز از خود می پرسد که دانش آموز اوّل کیست؟ رقیب من کیست؟ شعار حاکم بر این محیط این است که)اگر تو ببری من باخته ام و اگر من ببرم تو باخته ای(همیشه یک ترس و اضطراب دائمی وجود دانش آموزان به خصوص دانش آموزان با توانمندی بالا را گرفته است که نکند من موفقیت خودم رادر کلاس درس از دست بدهم.

ب) محیط فردی : در این محیط هر کس به تنهایی و با سرعت خاص خود حرکت می کند و به فعالیت مشغول است تعامل بین دانش آموزان در حداقل خود و آن هم در زنگ های ورزش، تفریح ، هنر و ... معلم مرجع اصلی کلاس می باشد.

ارتباط معمولا یک سویه است. شعار کلاس این است که (ما تنها هستیم.)

ج) محیط همیاری (مشارکتی) : محیطی است که در آن دانش آموز یاد می گیرد که اگر وقتی نیاز به کمک دارد، اگر چیزی برای گفتن دارد، سؤالی و مسئله ای و مشکلی دارد، غیر از معلّم افراد دیگر که هم کلاسی های او هستند قابل اعتماد و اطمینان هستند و می تواند با آن ها در میان بگذارد.شعار عمومی این نوع کلاس ها این است که (همه با هم نجات پیدا می کنیم یا همه با هم غرق می شویم).وابستگی مثبت به دیگران وجود دارد. در کنار همه ی این مسایل پاسخ گویی فردی به سؤالات آموزشی نیز به قوت خود باقی است.با توجه به جو عمومی و روانی اجتماعی که در محیط مشارکتی و همیاری در فضای کلاس حاکم است بدون شک یافته های اینگونه کلاس ها به مراتب در مقایسه با سایر کلاس ها بهتر خواهد بود، همچنان که تحقیقات متعدد نشان داده اند که میزان یادگیری در این نوع کلاس ها بیشتر است . لذا بهتر است جهت کارآمد کردن فعالیت کلاس ها از روش مشارکت دادن افراد در کلاس درس استفاده کنیم.غیر از مواردی که یادگیری هدف های آموزشی را تبیین می نمودند توجه به بعد تربیتی – اجتماعی آموزش و پرورش ، معلمان را در بکارگیری مهارت مشارکت دانش آموزان در تدریس مورد حمایت و تشویق قرار می دهد.چرا که در قالب مشارکت دانش آموزان در جریان آموزش مهارت های اجتماعی در آن ها شکل می گیرد آن ها به تمرین زندگی جمعی می پردازند. آن ها متوجه واقعیت های متعدد زندگی اجتماعی می گردند. در آن ها تقویت مهارت های اجتماعی و ارتباطی با دیگران نظیر گوش دادن، رعایت کردن نوبت، ابراز نظر و بیان عقیده، انتقاد کردن، وارسی و اصلاح رفتار، استدلال و برهان آوردن، خودگردانی کردن، آموختنِ آموختن ، با هم زیستی ، واقع بین بودن ، مدیریت زمان، چگونگی برقراری ارتباط با یکدیگر،

دوست یابی، آگاهی از اینکه همه انسان ها یکسان نمی اندیشند، یکسان نمی فهمند، یکسان نمی خواهند، یکسان عمل نمی کنند و ده ها مورد دیگر باعث می گردد که دانش آموزان واقعیت های زندگی را از نزدیک تجربه کنند.بنابراین معلمان باید کوشش کنند که آنچه را که در کلاس درس می گذرد با آن چه که در دنیای خارج از کلاس می گذرد و زندگی عادی مردم محسوب می گردد هماهنگ نمایند.» (همان منبع، ص۹۶۱)

برخی اثرات و مزیت های مشارکت دادن دانش آموزان در تدریس عربی :

۱- جذاب شدن محیط کلاس درس عربی

۲- خسته نشدن دانش آموزان در کلاس درس عربی

۳- تقویت روحیه مشارکتی و گروهی در دانش آموزان در تدریس عربی

۴- افزایش حس اعتماد به نفس و جرأت ورزی در دانش آموزان

۵- احساس تعلق و وابستگی مثبت به کلاس درس عربی از ناحیه دانش آموزان

۶- تمرین و تقویت دموکراسی توسط دانش آموزان در خود

۷- افزایش عمق یادگیری و موفقیت های تحصیلی در کلاس درس عربی

۸- علاقمند شدن دانش آموزان به کلاس درس عربی

۹- شکل گیری و تقویت مهارت های اجتماعی و زندگی در دانش آموزان

۱۰-شکل گیری عقاید در دانش آموزان توأم با توسعه و تقویت مهارت های شنیداری و گفتاری

۱۱-بالا رفتن حس پذیرش تفاوت ها در میان دانش آموزان هم توسط معلمان و هم توسط دانش آموزان.

۱۲-آموزش کارگروهی و جمعی توأم با روحیه همکاری به جای رقابت توسط دانش آموزان.

۱۳-آگاهی معلم از میزان دانش، نگرش و عقاید دانش آموزان

۱٤-فراهم آمدن شرایط لازم جهت رشد شناختی و فرصت مناسب برای تجزیه وتحلیل، استدلال، استنتاج و ...

۱٥- تأثیر رشد اجتماعی از جمله کمک به ایجاد تماس و ارتباط با همدانش آموزی ها و هم چنین توسعه قدرت تحول و سعه صدر با شنیدن نظرات دیگران و لو مغایر با نظر خودشان باشد.

۱٦-کمک به دانش آموزان در یادگیری مهارت های ارتباطی در درس عربی

وظیفه معلمان وقتی که از مهارت مشارکت دانش آموزان در تدریس عربی بهره می گیرند:

۱- معلمان باید بپذیرند که غیر از آموزش نقش مدرسه، اجتماعی کردن دانش آموزان است.

۲- مهارت در کار گرفتن چنین تجارب گروهی با فراگیران و نیز توانایی برای هدایت آن ها را داشته باشند.

۳- اصول و نظریه ای را که براساس آن ها بتوان از چنین فعالیت هایی سود جست را درک کنند.
۴- باید مطمئن گردند که روش مشارکتی خاصی که انتخاب کرده اند با محتوا و هدف های بحث عربی متناسب است یا خیر؟
۵- باید از وجود مواد و منابع گوناگون لازم و درا ختیار داشتن آن ها در بحث عربی جهت بهره گیری مطمئن گردند.
۶- نباید نقش نظارتی و راهنمایی خود را در طول فعالیت فراموش کنند.
۷- همیشه دانش آموزان را به خاطر تلاششان در یادگیری عربی مورد تحسین و تشویق قرار دهد.
۸- جلوگیری نمودن از عدم شرکت برخی از دانش آموزان در فعالیت های مباحث عربی
۹- درمواقع مناسب جهت آموزش مهارت های ضروری در کارگروه ها مداخله نمایند.
۰۱- پایدار نگه داشتن گروه از ضروریات محسوب می گردد. آنچه که یک گروه را پایدار نگه می دارد جذابیتی است که عضویت در گروه برای اعضا دارد و آنچه موجب جذابیت می گردد یکی مقبولیت هدف یا منظوری است که افراد به خاطر آن گرد هم آمده اند و دیگری خوش آیند بودن افراد گروه برای یکدیگر می باشند.گروهبندی را اینگونه تعریف می کنند که : در واقع عبارت است از ایجاد یک نوع ترکیب قابل انعطاف منطبق با وضع هر کلاس به منظور تطبیق برنامه درسی با احتیاجات و استعدادهای هر یک از اعضای کلاس.منظور تعریف فوق این است که اولا در گروه بندی می توان دائما تغییر داد . ثانیا اعضا را مدنظر قرار داد و میزان رشد آن ها را مورد سنجش قرار داد.

وقتی که گروه های کوچک شکل می گیرند در آن هنگام]کلاس جایی است که بچه ها می توانند در فرآیند پذیرش مسئولیت در قبال رفتار خود و قبول نقش در اتخاذ تصمیماتی آگاهانه و آزادانه وارد می شود[می باشد.معلمانی که قصد بهره گرفتن از مشارکت دانش آموزان در تدریس در قالب گروه های کوچک را دارند باید قبل از تشکیل گروه ها به سؤالات زیر پاسخ دهند. و با پاسخ دادن به سؤالات نحوه عمل آن ها معین می گردد. بعبارت دیگر خط مشی کار و فعالیت معلم در کلاس مشخص می گردد.

سؤالات فوق پیرامون یادگیری مشارکتی و گروه بندی در عربی عبارتند از:
۱- گروه ها چند نفری باید باشند؟
۲- کدام دانش آموزان باید با هم باشند؟
۳- کجا باید کار کنند؟

۴- با چه وسایلی باید کار کنند؟

۵- چگونه کار خواهند کرد؟

۶- ویژگی های موضوعاتی که در قالب فعالیت جمعی می توان به آن ها پرداخت چیست؟

۷- به چه میزان دانش آموزان را کمک و راهنمایی خواهم کرد؟

۸- چقدر کار خواهند کرد؟

۹- چگونه فعالیت های گروه مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت؟

به طور معمول اعضای گروه را بین ۳ الی ۷ متغیر اعلام می کنند امّا آنچه که مسلم به نظر می رسد این است که تعداد نفرات یک گروه از یک سو با میزان پیچیدگی موضوعی که قرار است مورد بحث واقع شود از سوی دیگر با انتظارات معلم و دبیر از دانش آموزان رابطه مستقیم دارد.

اعضای گروه کلاس را می توان با توجه به محوریت قراردادن هدف های آموزشی در مباحث عربی از راه های زیرانتخاب نمود:

- انتخاب از طریق گزینش تصادفی اعضا
- علاقمند بودن دانش آموزان به موضوعات مختلف
- توجه نمودن به توانمندی گروه در جهت تحقق اهداف آموزش
- یکسان بودن اعضای گروه و عدم اختلاف زیاد
- دوستی دانش آموزان مورد توجه قرار گرفته و گروه های پایدار شکل گیرد.
- اگر معلمی قصد دارد که اعضای گروهی را از یکدیگر جدا نماید باید ابتدا تماس آنها را از یکدیگر کم کند و سپس ارتباط آنها را با دیگران افزایش دهد تا بعد عاطفی و تربیتی عمل حفظ گردد.
- اگر بخواهیم گروه های پیوسته و پایدار تشکیل دهیم یک راه این است که از دانش آموزان امتحان بگیریم و بعد از امتحان گروه های موردنظر شکل بگیرد.

نکته بسیار مهمی که معلمان باید مدنظر داشته باشند این است که فعالیت های گروهی و تشکیل گروه ها معمولا باید از بعد شناخت نسبی که از اعضای کلاس از یکدیگر و معلمان از کلاس به دست می آورند شکل پذیرد.یکی از مشخصات کار گروهی فرایند ارزشیابی از مباحث عربی است که باید در همه مراحل بخصوص در پایان کار اجرا گردد. نه تنها نتایج و کار انجام شده بلکه شیوه ای هم که در طول فعالیت گروه مورد استفاده قرار می گیرند باید مورد سنجش قرار گیرند. حاصل ارزشیابی دانش آموزان از مباحث عربی را به نقاط ضعف و راه هایی که فعالیت های آن ها را به نتیجه مطلوب می رساند واقف می کند. این ارزیابی معمولا به وسیله خود دانش آموزان باید

صورت بگیرد امّا آنچه که مسلم است در جلسات اولیه به هنگامی که دانش آموزان تجربه چندانی ندارند نقش معلّمّ، نقش حیاتی برای ادامه فعالیت های گروهی به حساب می آید. معلمان جریان ارزیابی را ابتدا خود رهبری می نمایند دانش آموزان را آموزش می دهند با آن ها به تمرین عمل ارزیابی می پردازند آمادگی را در آن ها بوجود می آورند و آنگاه مسئولیت را برعهده گروه می گذارند.

برای ارتقای سطح علمی دانش آموزان در درس و کلاس عربی راه حل های زیادی به ذهنم رسید و با نظرخواهی از خود دانش آموزان برای اینکه کارهای مشارکتی و گروهی هم با کیفیت و کمیت، سازگاری داشته باشد و هم بتواند انتظارات فراگیران و معلم را هم برآورده کند پیشنهاداتی مطرح شد.

۱- گروه بندی و مشخص نمودن یک نفر به عنوان سرگروه و هماهنگ کننده اعضاء و همچنین تقسیم وظایف بین گروه

۲- تهیه بروشور های آموزشی عربی

۳- آموزش مهارت های آموزشی عربی در تدریس مشارکتی و نحوه ی برقراری ارتباط گروه

۴- استفاده از نرم افزارهای آموزشی در باره مباحث عربی

وظیفه معلم در گروه های یاددهی و یادگیری در تدریس مشارکتی عربی :

۱- ایجاد نظم و هماهنگی و همکاری بین اعضای گروه

۲- کنترل وقت برای بحث گروهی

۳- دعوت از همه اعضای گروه برای ارائه نظرات، کنترل میزان مشارکت افراد به صورت متعادل

۴- هدایت بحث ها در جهت رسیدن به اهداف

۵- مشخص کردن نقش و مسئولیت هر عضو گروه

اجرای راه حل های انتخابی و دلایل انتخاب این روش ها

با توجه به آنچه که در دانش آموزان مشاهده نمودم در ابتدا سعی کردم نظر مثبت آنها را راجع به الگوهای برتر تدریس عربی جلب کردم .از استعداد های دانش آموزان پیرامون مقوله یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی تعریف کرده و رابطه عاطفی را با آنها افزایش دادم. به تدریج دانش و معلومات آنها را پیرامون عربی افزایش دادم و آنها را ترغیب نمودم که مشارکت در تدریس عربی را جدی بگیرند .

جدول زمان بندی اجرا

پس از برنامه ریزی های به عمل آمده زمینه برای اجرای راه حل ها فراهم گردید. گروه بندی هایی که برای دانش آموزان در نظر گرفته بودم و فعالیتهای پژوهشی هر گروه را نیز مشخص نمودم. مراحل کار گروهی – عملی به شرح ذیل انجام شد.

۱- سازماندهی

در زمینه فعالیت گروهی دانش آموزان بعد از شناخت ویژگی های اعضای کلاس تشکیل گروهها به صورت دانش آموزان سطح بالا ، متوسط و ضعیف را آغاز نمودم. گروه بندی بین دانش آموزان به صورت ۶ گروه ۵ نفری تقسیم شدند. برای شرکت فعال در انجام فعالیت های پژوهشی و انجام درست درباره مباحث عربی در گروه توضیح داده شد.

ارائه موضوع برای فعالیت های پژوهشی مباحث عربی

هر گروه برای انجام فعالیت های پژوهشی مباحث عربی با معلم مشورت می نمودند و برای انجام فعالیت با سرپرستی سرگروه شروع به بحث و تبادل نظر می کند و با این کار هم به مهارت و سطح بالای علمی می رسند و هم مطالب درسی از پایداری و عمق بیشتری برخوردار خواهد بود.

۲- نتیجه ی فعالیت و قضاوت

معلم بر اساس ارزشیابی از طریق مشاهده و از طریق انجام دادن کار تغییرات انجام شده را در حیطه روانی – حرکتی مورد ارزیابی قرار می دهد. که هر گروه کار خود را با توجه به سرعت و مهارت کافی انجام دادند از امتیاز بهتری برخوردار می شوند. استفاده از گروه بندی باعث یک رقابت سالم در بین گروههای مختلف کلاس شد که هر گروه تلاش می کردند که کار پژوهشی و مشارکت در تدریس را بهتر و سریعتر و کامل تر از سایر گروهها باشد و باعث هم فکری ارائه نظر همه اعضای گروه تبادل نظر ، تقویت مطرح کردن نظرات خودشان در گروه و حتی در کلاس شد. که این کار باعث پیشرفت تحصیلی آن ها شد. کار کردن در گروه باعث آشنا شدن هم دانش آموز با ویژگی های دیگر دوستانش نیز می شود. و باعث تقویت حس اعتماد به نفس دانش آموزان ، دادن مسئولیت های مختلف و مشارکت را به همراه داشت. بعد از مدتی انتخاب و یارکشی را به عهده ی خود دانش آموزان قرار دادم و می دیدم که دانش آموزان برای انتخاب همان اعضای کم کار دیروز رقابت سختی صورت می کردند . زیرا آنها در گروه کار کرده بودند و لیاقت های خودشان را در گروه نشان داده بودند.

ماه های اجرا	هفته های اجرا	شرح اقدامات اجرا شده		میزان پیشرفت و موانع اجرا		
			عالی	خوب	متوسط	ضعیف
مهر	هفته اول	مواجهه با مسئله و در نظر گرفتن رفتار و فعالیت های دانش آموزان در کلاس	*			
	هفته دوم			*		
	هفته سوم			*		
	هفته چهارم	درس و ایجاد پیش زمینه برای اجرای اقدام پژوهی	*			
آبان	هفته اول	مطلع کردن عوامل آموزشی از اقداماتی که قرار بود پیرامون الگوهای برتر تدریس عربی انجام گیرد و جلب نظر و حمایت آنان		*		
	هفته دوم			*		
	هفته سوم				*	
	هفته چهارم			*		
آذر	هفته اول	برگزاری جلسه توجیهی با اولیا در جلسات تخصصی دانش آموزان و ارائه و کسب تجربیات پیرامون الگوهای برتر تدریس عربی	*			
	هفته دوم			*		
	هفته سوم			*		
	هفته چهارم		*			
دی	هفته اول	شروع آموزش با استفاده از راهکارهای		*		
	هفته دوم		*			

	هفته سوم	نوین پیرامون الگوهای برتر تدریس عربی و یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی		*		
	هفته چهارم			*		
بهمن	هفته اول	استفاده از روش های جذاب برای تشویق بیشتر و انگیزه بخشی به دانش آموزان پیرامون مشارکت در تدریس عربی و انگیزه بخشی در مشارکت درسی	*			
	هفته دوم			*		
	هفته سوم		*			
	هفته چهارم			*		
اسفند	هفته اول	طراحی راهکارهای اثر بخش و اجرای آن به کمک دانش آموزان در کلاس		*		
	هفته دوم			*		
	هفته سوم				*	
	هفته چهارم				*	
فروردین	هفته اول		----	----	-----	----
	هفته دوم	ایجاد ارتباط با دانش آموزان و استفاده از راهکارهای بیان شده در بالا	----	------	------	
	هفته سوم			*		
	هفته چهارم			*		
اردیبهشت	هفته اول	ارزیابی مجدد طرح تجربه محور و رفع	*			
	هفته دوم		*			
	هفته سوم			*		

	هفته چهارم	ایرادت و نتیجه گیری در مورد طرح اجرایی		*		

گرد آوری شواهد دو

۱- بعد از انجام هر فعالیت شاهد بهبود شرایط مشارکت جدی در تدریس عربی و ایجاد انگیزه در گروه های دانش آموزی بودم.

۲- ارزیابی از وضعیت کنونی دانش آموزان و خوشحالی همکاران از وضعیت پیش آمده حاکی از موفقیت در انجام طرح بود.

۳- دانش آموزان به تدریس مشارکتی علاقه مند شده و سطح علمی آنها افزایش یافته بود و در گروه ها نیز مشارکت فعال داشتند.

۴- اولیاء دانش آموزان مورد نظر بوسیله تماس های مکرر و همچنین شرکت در جلسات ابراز رضایت و خرسندی داشتند.

۵-از روش هایی که به کار می بردم اولیا و همکاران استقبال میکردند.و خیلی برای آنها جالب و نو بود.

۶- سطح علمی دانش آموزان در درس و کلاس افزایش یافته بود.

۷-همکاران به علت موفقیت در کارم تقدیر و تشکر می کردند.

عادلانه بودن ارزیابی (اعتبار بخشی)

وقتی وضعیت مطلوب و انگیزه و علاقه بوجود آمده در گروه هدف را بررسی میکردم مشاهده میکردم که علاقه گروه هدف اقدام پژوهی روز به روز افزایش می یابد بطوری که بعد از اجرای روش های متنوع و جذاب این رضایت مندی به نود در صد رسیده بود که اولیای محترم چندین بار از طریق تلفن و پیامک تقدیر و تشکر کردند. دانش آموزان در گروه های خود به نحوه بسیار مطلوبی همکاری کرده و در تدریس و یادگیری مشارکتی در مباحث عربی حضوری فعال داشتند .

باز ساخت یا بهسازی عمل

۱- این اقدام پژوهی باعث شد که اطلاعاتم را پیرامون الگوهای برتر تدریس عربی و یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی بالا ببرم.

۲- ابتدا برای پیشبرد و اجرای اقدام پژوهی از روش تحقیق استفاده می کردم که بعد متوجه شدم که این روش به علت یکنواخت بودن جالب نیست در نتیجه تصمیم گرفتم برای این کار از روش های جذاب و متنوع و ابتکاری استفاده کنم .

۳- همچنین خود و همکارانم به این موضوع پی بردیم که اقدامات فردی برای افزایش آگاهی پیرامون الگوهای برتر تدریس عربی و یادگیری گروهی و مشارکتی در عربی کافی نیست باید همه در این مورد تلاش کنند.

۴- استفاده از روش های یکنواخت و مستقیم برای اجرای برنامه های معلم پژوهنده مناسب نیست بلکه بهتر است از روش های غیر مستقیم و تلفیقی از چند روش استفاده شود.

نتیجه گیری

تدریس بخشی از آموزش است و به آن قسمت از فعالیتهای آموزشی که باحضور معلم درکلاس درس اتفاق می افتد اطلاق می شود ، بنابراین به فعالیت های پراکنده و یک جانبه معلم که ممکن است تغییری هم در دانش آموز ایجاد نکند ، تدریس گفته نمی شود. فرآیند تدریس تابع فرهنگ تدریس است. ازاین رو، توالی تدریس درکشورهای مختلف فرق می کند. مدرسه، کلاس و مبلمان آن و هم چنین نیروی انسانی خبره ازعناصر مهم آموزش هستند.منظور از آموزش ، فرآیند دو سویه یاد دهی یادگیری اطلاعات ، مهارت ها و نگرشهای مثبت درباره موضوعی است که متناسب با گروه سنی خاص و در شرایط زمانی معین به اجرا درآمده است. درروش تدریس فعال پویایی کلاس وتنوع روش روش های استفاده شده در تدریس بازخورد را افزایش می دهند. هدف از تعلیم وتربیت تنها انتقال میراث فرهنگی وتجارب بشری به نسل جدید نیست، بلکه رسالت نظام های آموزشی رادرایجاد تغییرات مطلوب درنگرش ها، شناخت ها ودر نهایت رفتار انسان ها دانسته اند. روشهای تدریس نیز به عنوان یکی ازعوامل، به کمک این رسالت آمده است. روش های تدریس چه در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و چه درایحاد انگیزه و رضایت خاطر، در پرورش شخصیت و رشد خلاقیت آنان موثراست ، وظیفه ی معلمان درفرآیند تدریس تنها انتقال واقعیت های علمی به دانش آموزان نیست بلکه باید موقعیت وشرایط مطلوب یادگیری رافراهم نمایند و چگونه اندیشیدن وچگونه آموختن را به دانش آموزان بیاموزند. بارها دیده شده دانش آموزانی که ازلحاظ توانایی و استعداد ویادگیری بسیار شبیه هم هستند در پیشرفت تحصیلی تفاوتهای زیادی بایکدیگردارند. انگیزش عالی ترین شاهراه یادگیری است، بدین معنی که هرچه انگیزه فرد برای آموختن وتحصیل بیشتر باشد ، فعالیت وتحمل

ورنج و زحمت بیشتری رابرای رسیدن به هدف نهایی متحمل خواهد شد. می توان گفت هنگامی که دانش آموزان فعالانه از طریق افکار، احساسات واعمال خود در امور یادگیری درگیر می شوند، این امر موفقیت آنها را افزایش می دهد. رسالت تعلیم وتربیت، پرورش انسان های پرسشگری است که می خواهند خودرا ازقید های بی شمار وگوناگون وجودی خود رها ساخته و راه رشد همه جانبه ی خود راهموارتر سازند، همه ما شاهدیم که شیوه های که شیوه های سنتی آموزش های مدارس نتوانسته است چنین رسالتی رابرآورده سازد. یکی از مشکلات مهم واساسی در نظام آموزش وپرورش خصوصا درکشورما به کارنگرفتن روشهای تدریس نوین درآموزش است به همین سبب کیفیت آموزشی ازسطح مطلوب برخوردار نیست ودانش آموزان علاقه ی زیادی به تحصیل نشان نمی دهد، یکی از دلایل آن عدم آشنایی معلمان به روشهای نوین تدریس است. معلم باید باروشهای مختلف تدریس آشنا باشد و باید بداند درکدامین موقعیت آموزشی ازکدامین روش استفاده کند. روش تدریس نوین و فعال که درآن مشارکت دانش آموز و معلم را می طلبد و به جای انتقال مطالب به دانش آموز، به افزایش توانایی یادگیرنده درفرآیند یادگیری عنایت دارد. رشد روز افزون تحقیقات، سرعت فن آوری وتکنولوژی، ضرورت کار بست تدریس فعال را می طلبد همچنین بین کاربرد شیوه های نوین تدریس با عملکرد یادگیری، ارتباط مستقیم ومعنا داری وجود دارد. معلم با به کارگیری این الگو ها و روشهای مناسب باعث برطرف شدن بخش عظیمی ازمشکلات کلاس های چند پایه نیز خواهد شد . و این کلاس ها را برای معلم و دانش آموز ان لذت بخش می سازد. روش تدریس فعال ومشارکتی به عنوان یک استلزام برای یادگیری مادام العمردانش آموزان تاثیر مثبتی داشته است.

روش تدریس های مشارکتی برای ایجاد انعطاف لازم درحین تدریس وتعامل و تماس دانش آموزان با هم قائل است و باعث افزایش تعامل و تبادل اطلاعات و دانستنی های میان دانش آموزان می گردد و روش های نوین تدریس برکیفیت بخشی به مسائل آموزش وپرورش تاثیر گذار است. نتایج استفاده ازاین روش ها هم ازسوی دانش آموزان و اولیای آن ها و هم ازسوی راهبر آموزشی و تربیتی بازخورد مثبتی داشته است که این امر نیز نشان دهنده ی اثر گذاری روش های مذکور دارد.

پیشنهادات

- با توجه به نظرات بزرگان و اندیشمندان تربیتی و نتایج بدست آمده، به همه مربیان تعلیم و تربیت و پژوهشگران عرصه تربیت، نکات زیر پیشنهاد می شود:
- فراهم آوردن محیط های باز یادگیری همچون جهان واقعی
- ایجاد زمینه مناسب جهت یادگیری مشارکتی

- آموزش و تحلیل راهکارهای آموزشی بجای انتقال مطالب
- فراهم آوردن زمینه مناسب جهت ارائه دیدگاه های متفاوت)مثلا روش استفاده تدریس بارش مغزی(
- استفاده از روشهای تدریس فعال و مشارکتی در کلاس های درسی
- طراحی محیط آموزشی بر اساس نیازهای واقعی دانش آموزان نه مراحل از قبل تعیین شده
- آشنا شدن خود مربیان با روش تدریس مشارکتی جهت کاربرد آن در محیط آموزشی
- در خلال مباحث علمی و اجتماعی، یادگیری مشارکتی را حمایت کنید.
- ایجاد تعادل بین محتوای درسی و آموزش
- درگیر ساختن دانش آموزان با مسائل روزمره زندگی بجای ذخیره سازی حقایق
- اتخاذ روش های چگونه آموختن به روش انتظام فکری
- آموزش های پیش و ضمن خدمت معلمان در مقاطع تحصیلی مختلف جهت آشنایی با روش تدریس های نوین

منابع و ماخذ

اکبری لنگوری،جعفر.خدابخشی تبار آهنگر،محمدعلی.(۳۹۴۱).روش های تدریس نوین تدریس.اولین کنفرانس بین المللی مدیریت،اقتصاد،حسابداری وعلوم تربیتی

بهرامی،محمدحسین.خسروی راد،مطهره.(۳۹۹۱).روش تدریس فعال مستلزم یادگیری مادام العمر.دومین کنفرانس ملی یافته های نوین یاددهی یادگیری

بهرنگی،م، نصیری، ر،ح،(۳۹۵۱).تاثیر تدریس یادگیری مشارکتی بر انسجام گروهی، فصلنامه علمی پژوهشی رهیافتی نور درمدیریت آموزشی شماره ۴.صفحه ی ۴۰تا۴۵

حاجی،خضر.(۳۹۵۱).روشها وفنون تدریس،نتایج وپیامدها. چهارمین کنفرانس ملی توسعه پایدار درعلوم تربیتی وروانشناسی،مطالعات اجتماعی وفرهنگی

حسینی اصل،سیده معصومه.(۳۹۵۱).استفاده از روش های نوین تدریس درکلاس درس.کنفرانس جهانی روانشناسی و علوم تربیتی،حقوق وعلوم اجتماعی درآغاز هزاره سوم

حافظی، زهرا.توسلی،فاطمه.(۳۹۷۱).بررسی کارآمدی روش ها والگوهای تدریس نوین درآموزش .اولین همایش بین المللی روانشناسی،علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی

حسینی،سیدهادی.(۳۹۷۱).بررسی تاثیر روش های نوین تدریس درکیفیت بخشی به مسائل آموزش وپرورش.ششمین کنفرانس ملی توسعه پایدار درعلوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی وفرهنگی.

حب نقی،ندا.رزاقی، فرشته.(۳۹۵۱).روش های نوین تدریس راه حلی مناسب برای تدریس و یادگیری.دومین کنگره بین المللی توانمندسازی جامعه در حوزه علوم اجتماعی، روانشناسی وعلوم تربیتی

خلیفی،رضا.خلیفه،مصطفی.سپهرزادگان،زهرا. صارمی نوری،فریده.(۳۹۸۱).رویکرد مشارکتی باتاکید برروش تدریس های فعال برنامه درسی ونقش آن در تعلیم وتربیت نوین.سومین کنفرانس دانش وفناوری روانشناسی،علوم تربیتی وجامعه شناسی ایران

رستمی،الهه.آهنگی،فاطمه (۳۹۹۱). معرفی روش های شاخص ونوین در تدریس به همراه بررسی محاسن ومحدودیت های آن ها در یادگیری. هشتمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی،آسیب های اجتماعی وفرهنگی ایران

رفتاری، فرنوش،(۳۹۷۱) تاثیرروشهای تدریس نوین برپیشرفت تحصیلی.دومین کنفرانس بین المللی روانشناسی مشاوره،تعلیم وتربیت زارع بیدکی،سعیده.(۳۹۸۱).روش های نوین تدریس دریادگیری ویاددهی،اولین کنفرانس بین المللی توسعه پایدار و سلامت روانی-اجتماعی

شیخی،فریده.(۳۹۸۱).رابطه صورت پذیری شخصیت دانش آموزان وروش های نوین تدریس.سومین همایش ملی روانشناسی،تعلیم وتربیت وسبک زندگی

عبدالهی،فاطمه.(۳۹۶۱). بررسی روش تدریس فعال وتاثیر معماری مدرسه بر یادگیری دانش آموزان. دومین کنفرانس ملی رویکرد های نوین در آموزش وپرورش

عزیزی،زهرا. آزاد بخت، زینب. صحراگرد، صبا.(۳۹۹۱).روش های نوین تدریس بریادگیری دانش آموزان.پنجمین کنفرانس بین المللی نو آوری وتحقیق درعلوم تربیتی،مدیریت وروانشناسی

عبدی، زهرا.نورانی جور جاده، سیده سکینه. یوسفی آبکسری، سیده فاطمه.(۳۹۶۱).بررسی تاثیر به کارگیری روش های نوین تدریس بر انگیزه وشوق یادگیری دانش آموزان.دومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین درآموزش وپرورش
فرهاد زاده،شهربانو.(۳۹۴۱(۰الگوها وروش های تدریس نوین درآموزش
فتحی،آذر ،ایرانی، اسکندر، واحدی، شهرام ،عبداللهی، عدلی انصار، وحیده(۳۹۳۱) مقایسه تاثیر الگوی قیاسگری

(TWA) و یادگیری مشارکتی در تعامل با سبک یادگیری ترجیحی بر بازده های یادگیری ترجیحی و نگرش نسبت به علوم،پژوهش های نوین روانشناختی تبریز،شماره ۳۳

کوره بر،سعیده، پورشافعی، هادی، واحد آموزشی شرکت پدیده تبار (۳۹۶۱) مشارکت در یادگیری

گشتاسبی، قمر،فریدونی،فرزانه. (۳۹۶۱) روش های نوین تدریس و پژوهش، دومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین درآموزش وپرورش محمودی،فیروز. صادقی،فرزانه.(۳۹۷۱).فراتحلیل اثربخشی روش های تدریس فعال بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان،مجله مطالعات آموزش و یادگیری

مهدی زاده، شیده(۳۹۶۱).روش های جدید ونوین تدریس وتاثیر آن بر یادگیری، دومین کنفرانس ملی رویکرد های نوین درآموزش و پرورش

موارد بررسی توسط ناظران اقدام پژوهی	شرح و توصیف
۱- اثرات ایجاد انگیزه در علاقمندان به مسئله	انگیزه یادگیری در دانش آموزان خیلی خوب بود.
۲- میزان استفاده ی دانش آموز از دانسته های قبلی خود	مفاهیم دروس قبل را می دانستند.
۳- میزان تاثیر تشویق روی دانش آموزان در ادامه ی فعالیت های یادگیری	باعث افزایش انگیزه دانش آموزان جهت یادگیری مباحث جدید گردید.
۴- تمرکز حواس هنگام اجرای اقدام پژوهی	با وجود دوربین و حضور همکاران ناظر دانش آموزان از تمرکز لازم برخوردار بودند.
۵- نحوه ی تفکر دانش آموزان و نمود آن در بیان و عملکرد آن ها	سعی می کردند به درستی به سوالات پاسخ دهند .
۶- عکس العمل دانش آموزان در برخورد با مشکل	در صورت داشتن مشکل از اقدام پژوه سوال می پرسیدند. و اقدام پژوه در حین انجام تکلیف و یا پرسش و پاسخ اشکالات دانش آموزان را رفع می کرد.
۷-استفاده ی درست از وسایل	به موقع و طبق خواسته اقدام پژوه از وسایل استفاده می کردند.
۸- نظم و ترتیب و اولویت بندی در کارها	سعی می کردند به ترتیب سوالات و فعالیت های خواسته شده به آن ها پاسخ دهند.
۹- اهمیت به نظرات یکدیگر در اجرا	به نظرات هم در اجرا اهمیت می دادند.
۰۱- سازگاری در اجرا	با صبر و حوصله و سازگاری خوبی فعالیت ها را انجام می دادند.
۱۱- همکاری دانش آموزان با اجرا	دانش آموزان در اجرا همکاری خوبی داشتند. و بسیار فعال بودند.
توضیحات:	
پیشنهادات:	

خود ارزیابی از اجرای اقدام پژوهی

موارد مورد بررسی توسط ناظر	تکمیلی	پیشرفته	متوسط	مقدماتی
نحوه ی اجرا بندی دانش آموزان				
چگونگی اجرای فعالیت قبل از اجرای اقدام پژوهی				
میزان توانایی اقدام پژوه در ایجاد انگیزه				
رویارو کردن دانش آموزان با چالش های یادگیری با استفاده از پرسش های مناسب				
قابل فهم بودن بیانات اقدام پژوه				
رسا و واضح بودن صدای اقدام پژوه				
نگاه یکسان اقدام پژوه به دانش آموزان				
میزان آگاهی اقدام پژوه از سبک های یادگیری و کاربرد آن در اجرای اقدام پژوهی				
میزان و نحوه ی استفاده از وسایل کمک آموزشی				
پیشبرد اجرا طبق مراحل تدوین شده				
میزان تسلط اقدام پژوه بر موضوع اقدام پژوهی				
راه کارهای پیش بینی شده برای رفع خستگی دانش آموزان				
نحوه جمع بندی				
استفاده ی مناسب و به جا از انواع ارزشیابی) تشخیصی، تکوینی، پایانی)				

توضیحات: **پیشنهادات:**				

نمونه برگ خودارزیابی در اقدام پژوهی

ردیف	شواهد	مقیاس			
		تکمیلی	پیشرفته	متوسط	مقدماتی
۱	درنگ و تأمل روی صحبت دیگران				
۲	بیان کردن نظرات به تفسیر				
۳	مثبت اندیشی				
۴	ابراز عقیده و ایده به صورت علمی				
۵	انتقال تجربیات آموزشی و پرورشی به دیگران				
۶	بهبود دانش و مهارت های آموزشی و پرورشی اقدام پژوه				
۷	تقویت مهارت تدوین راهکارها با در نظر گرفتن پیشبینی های لازم				
۸	تقویت مهارت مشاهدهگری				
۹	ایجاد انگیزش حرفه ای				
۱۰	تقویت مهارت ثبت و جمعبندی مطالب				
۱۱	بکارگیری روشهای اجرای اقدام پژوهی متناسب با اهداف				